

Themanummer Mobiele friezen.

Door Mattie Bruining.

www.mattiebruining.nl

Mijn voorvader Klaas de With verliet Friesland om te gaan varen. Hij keerde door meerdere omstandigheden niet terug in de provincie.

Klaas de With werd geboren op 9 oktober 1777 te Franeker. Hij was de zoon van Durk Klases de With geboren 24 september 1756 te Sneek, vermist op zee rond 1791 (waarschijnlijk op het koopvaardijchip 'de Meeuw' onderweg naar Indië.) en Menke Sierds geboren 24 maart 1758 te Franeker, overleden rond 1801.

N.B. februari 2019: ik heb inmiddels ontdekt dat Durk overleden is in 1792 en dat Minke in 1796 hertrouwde met Jan Doedes.

Over Klaas is begin 1900 een feuilleton verschenen waarin zijn levensverhaal wordt beschreven. 'De Blauwverver'. Zie voor een uittreksel hiervan op mijn site.

Klaas werkte in de zaak van Mijnheer Van Tuinen te Franeker, een wolhandel, spinnerij en blauwververij.

Toen er oorlog kwam met Engeland meldde Klaas zich bij de Nederlandse vloot.

Volgens het feuilleton, een verslag opgetekend uit de mond van een kleinzoon, kwam hij op het fregat 'de Medemblik', en raakte betrokken bij de zeeslag in 1797 bij Camperduin. (zie Wikipedia).

Ik ging op internet op zoek naar informatie of dit kon kloppen. De 'Medemblik' was echter geen schip in de Bataafse vloot. Wel het schip 'de Monnickendam' was betrokken bij de 'slag bij Camperduin'. Het schip werd buitgemaakt door de Engelsen en raakte op drift. Het strandde bij de kust van Walcheren en Klaas overleefde deze schipbreuk.

Ja, hoe kom je er achter of Klaas echt op dit schip zat? Zijn kleinzoon zal het niet verzonnen hebben, maar de naam van het schip klopte dus niet.

Veel onderzoeksvragen dus. Maar even wat mails rondgestuurd naar het Noordelijk scheepvaartmuseum, het Marine museum, de Groninger archieven en Ga het na.

Ik ben toen, met mijn zoon, naar het Nationaal archief in Den Haag gegaan. Mijn vraag heb ik voorgelegd aan een erg vriendelijke en bereidwillige medewerkster. Het bleek dat er bij een brand in 1844 in het Ministerie van Marine veel oud archief verloren is gegaan. Ik had mijn hoop gevestigd op de monsterrollen van de genoemde schepen, om te zien of ik de naam van Klaas ook tegen zou komen. We kregen de originele marine stukken uit 1797 in handen en genoten van het doorbladeren van de oude boeken. We kwamen helaas Klaas zijn naam niet tegen. Wel het verslag van de zeeslag en brieven over het gebeure.

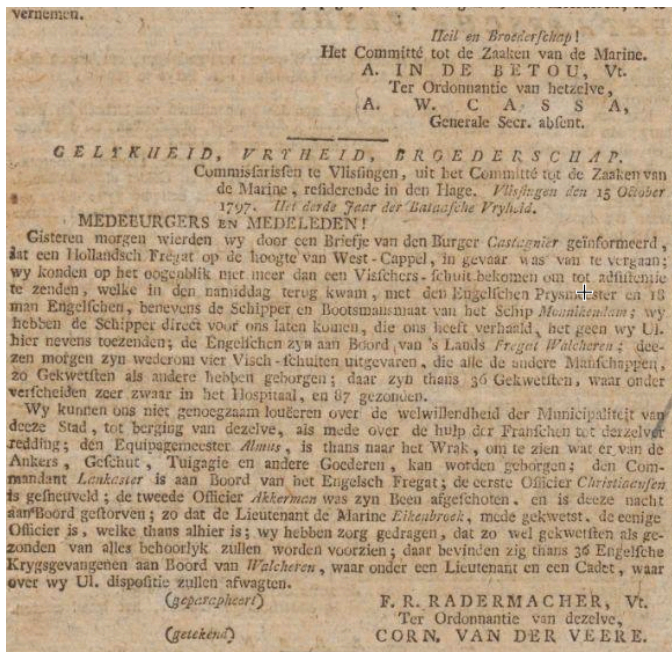
Transcriptie van een relaas:

"De Monikendam was, nadat de dappere bevelhebber, de kapitein-luitenant LANCESTER, van dit schip was afgehaald, door eenen Engelschen prijsmeester en 27 of 28 man bezet, die al hetgeen aan stuk geschoten was, zooveel mogelijk herstelden en den koers naar den Teems rigtten. Dan dit fregat, 't welk mede zeer veel schade had bekomen, was evenmin bestand tegen den storm, die deze dagen inde Noordzee woedde, als tegen het holle water, 't welk het geweldig slingerde.

De Engelschen besloten dus in Zeeland binnen te loopen, liever dan het leven te verliezen; doch, onbekend met de gronden, stuurden zij kwalijk en geraakte het schip nabij Westkapelle op strand, waar het door de zee

verbrijzeld werd, doch met behoud van allen die zich aan boord bevonden, aan wie uit Vlissingen tijdige hulp toegezonden werd."

Een bericht uit de krant van 24 oktober 1797: bron kb.nl

Hoewel Klaas was gered wilde hij niet bij de marine blijven. Hij had een brief ontvangen waarin stond dat zijn zusje Gertje was overleden.

Om zijn moeder te troosten deserteerde Klaas uit het leger. Hij was dus van plan terug te keren naar Friesland/Franeker.

Voordat hij daar was kreeg hij bericht van het overlijden van moeder Menke. Het jaartal 1801 word genoemd in de huwelijksakte van zijn zus Antje.

Klaas is bang dat hij als deserteur gezocht wordt en neemt een valse naam aan: Klaas Pothuis. Na omzwervingen komt hij terecht in Havelte, hij werkt als 'snieder', kleermaker. Later komt hij in Winschoten terecht. Hij trouwt op 19 januari 1803 met Foske Okkus van der Laan. Volgens het verhaal onder zijn valse naam, maar op allegroningers.nl vind ik zijn echte naam op de akte.

Zijn oom Lammert Alberda hielp hem om zijn eigen naam weer te krijgen.

Klaas Derks de With van Franeker
en Foske Okkes van Wen, den 19 Jan.
Schoot 99 29 en 1803.

1803.

Klaas Derks de With van Franeker en Foske Okkes van Wen, Schoot (=Winschoten) den 19 Jan.

Klaas komt met zijn gezin op een gegeven moment in Grootegast wonen. Daar begint hij een spinnerij en wolverterij. 's Zondags gingen ze naar de kerk in Ulrum, ruim 4 uur lopen, om daar te luisteren naar Ds. De Cock. Klaas raakt betrokken bij het oproer tijdens de afscheiding van de kerk in 1834. Hij valt op door z'n blauwe handen, als blauwverver, en krijgt de schuld voor het opstootje in de kerk. Hij moet daarvoor naar de gevangenis en beland na een half jaar in voorarrest te hebben gezeten in Groningen, in de gevangenis in Hoorn.

Klaas bouwt z'n leven dus op in de provincie Groningen. Heeft hij niemand om voor terug te keren naar Friesland? Zijn broer Sierd gaat in Harlingen wonen. Zijn zus Antje komt ook in Grootegast terecht en trouwt met Willem Wieringa uit Grootegast. Zij zijn maar 8 jaar getrouwd geweest, Antje sterft jong.

De lijn van mij naar Klaas de With:

Mattie Hoeksma 1958

Aafke Postma 1923- x Louw Hoeksma 1917-1986

Gepke de With 1893-1970 x Ate Postma 1887-1973

Petrus de With 1860-1923 x Martje Brink 1865-1924

Jan de With 1833-1913 x Antje Renkema 1832-1871

Petrus de With 1812-1886 x Trientje Boonstra 1806-1873

Klaas de With 1777-1846 x Foske v.d. Laan 1768-1843

Durk de With 1756-±1791 x Minke Sierds 1758-±1801

Claas de With 1731-1770 x Geertje Dirks 1728-1770

Tamme Lucas 1697-1742 x Trijntie Clases-1772

Luichas Harmens 1654-1724 x Grijtje Goslicks 1661-1707

Harmen ±1621-1674 x Tietsche Jans

Er zijn nog wel wat vragen verwerkt in de tekst. Wie kan mij daarmee verder helpen?

mattie@mattiebruining.nl